

Verslag van de rede door

Prof. dr F. W. Grosheide

over

STREEKVERGADERINGEN

gehouden op de 68ste Jaarvergadering

op 25 Augustus 1942 te Utrecht.

JACHIN'S UITGEVERSBUREAU
— NAAMLooZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA —
DELFT

STREEKVERGADERINGEN

Tot het vele werk, dat onze Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging Jachin door Gods goedheid in den loop der jaren heeft gedaan en nog steeds mag doen, behoort ook het met elkander in aanraking brengen van hen, die op de Gereformeerde Zondagsscholen in ons vaderland arbeiden. Jachin doet dat in de eerste plaats door zijn jaarvergaderingen, die altijd weer hoogtepunten zijn in het leven van onze Zondagsschoolonderwijzers. Oude bekenden ontmoeten er elkander, men maakt nieuwe kennissen. Samen bespreekt men de belangen van den arbeid, men wekt elkander op tot ijver en trouw en men gaat gesterkt naar huis om het werk weer voort te zetten.

Doch, hoe goed en schoon dat alles ook is, het is betrekkelijk weinig. We moesten elkander meer zien, meer ontmoeten, meer met elkander kunnen spreken, zoo hoort men telkens zeggen. Vooral nu ons blad *De Zondagsschool* niet meer bestaat, hebben we veel te weinig aanraking met elkander. We weten te weinig van elkaar, we doen in eigen kring te weinig nut, met wat in andere kringen bestaat. Kortom, we leven te veel langs elkaar heen.

Sinds lang klemt de vraag: wat kunnen we doen om verbetering te brengen in den niemand bevredigenden toestand. Zien we om ons heen, dan bemerken we, dat anderen verder zijn dan wij en dat we op dit punt zeker van hen kunnen leeren.

De Nederlandsche Zondagsschoolvereeniging heeft haar terecht zeer gewaardeerde conferenties op het kasteel te Hemmen. Men komt onder goede leiding een weekend bij elkander en spreekt met elkaar over de belangen van het Zondagsschoolwerk. Men is ook een paar dagen samen onder éénzelfde dak. Dat schiept de gelegenheid elkander beter te leeren kennen, ook persoonlijk van gedachten te wisselen. En zoo wordt er vriendschap gesloten, die van veel grootere betekenis is dan alleen voor het Zondagsschoolwerk.

Het zou wel mooi zijn, indien wij ook iets dergelijks konden hebben. Doch, laat me dadelijk zeggen, ik geloof, dat dit te hoog gegrepen is en dat we dit voorbeeld van onze zustervereeniging niet kunnen navolgen. Vooreerst, wij hebben geen kasteel Hemmen en het huren van een of ander conferentie-oord zou veel te kostbaar worden. In de tweede plaats:

zulke conferenties kunnen alleen slagen indien er voortdurend goede leiding is. Daartoe zou Jachin, evenals de N. Z. V. een secretaris, directeur, vrijgestelde, of hoe men het noemen wil, in vasten dienst moeten hebben en van dat ideaal zijn we nog heel ver verwijderd. Het is' voor de bestuursleden van Jachin, gezien hun andere werkzaamheden, onmogelijk om zich telkens weer naar een conferentie-oord te begeven en daar een vergadering te leiden. En het derde bezwaar is wellicht nog het grootste. Het meerendeel van onze Gereformeerde Zondagsschoolonderwijzers en onderwijzeressen behoort tot de meer eenvoudigen. Het past hun niet er van tijd tot tijd eens uit te breken om zich een paar dagen alleen met de overweging van den Zondagsschoolarbeid bezig te houden.

Dat wil echter niet zeggen, dat we niets kunnen of moeten doen. De N. Z. V. heeft nog iets anders dan haar weekendconferenties te Hemmen. Zij heeft ook Zaterdagmiddagconferenties, waarop de Zondagsschoolleiders uit een bepaalde streek elkander ontmoeten en samen een of ander onderwerp behandelen.

Iets dergelijks kunnen we ook doen. We kunnen *streekvergaderingen* houden.

Nu hoor ik al dadelijk vragen: zijn zulke streekvergaderingen noodzakelijk? Hebben we al niet veel te veel bijeenkomsten? Is het niet beter, dat we wat meer thuis blijven en ons daar rustig voorbereiden op ons werk aan de Zondagsschool?

Ik versta die vragen ten volle. En ik zou ze zelfs grootendeels toestemmend willen beantwoorden. Vooral de laatste vraag. Het is inderdaad van groote beteekenis, dat allen, die op de Zondagsschool werkzaam zijn, zich telkens weer rustig bezinnen op hun taak en thuis studeeren, zooveel ze kunnen. Maar — het een sluit het ander niet uit. En voor het houden van streekvergaderingen pleit zooveel, dat ik u toch durf aan te bevelen ze in te stellen.

Ik begon te spreken over het mooie van onze jaarvergaderingen en tevens te zeggen, dat ze niet alles gaven, wat we noodig hebben. Inderdaad, want wat is het geval? Al mogen we zeer dankbaar zijn voor de opkomst op onze jaarlijksche samenkomst, er is toch steeds slechts een klein deel van de Gereformeerde Zondagsschoolleiders bijeen. Velen kunnen er nu eenmaal niet uitbreken. Anderen alleen, als de reis niet te lang is, dus slechts, wanneer de jaarvergadering in de nabijheid van hun woning wordt gehouden, zoodat ze mis-

schien eens in de tien jaren een jaarvergadering bijwonen. Maar de hoofdzaak heb ik nog niet genoemd. We zien hier op onze jaarvergadering van elke Zondagsschool één, hoogstens enkele afgevaardigden. De groote massa der onderwijzers en onderwijzeressen komt hier niet, kan hier niet komen. Feitelijk is het dus zóó, dat slechts een zeer, zeer klein deel van de werkers actief met Jachin medeleeft. En dat is niet goed.

Neen, dat is niet goed, zeker niet in onze dagen. Ik weet wel, dat er niet zoo weinigen zijn, die er anders over denken. Broeders en zusters, die vele jaren Zondagsschool hielden, en die meenen, dat ze daarbij verder met niemand te maken hebben. Zij deden het misschien met groote liefde en trouw, doch vergaten, dat niemand, ook zij niet, volmaakt is. Dat men steeds van anderen kan en ook moet leeren en dat de ééne Zondagsschool niet los naast de andere kan en mag staan. Wie samen op één terrein van het Koninkrijk Gods arbeiden, behooren elkander op te zoeken en zich met elkander te verstaan. In onze groote steden heeft men dat reeds lang ingezien. Daar bestaan in den een of anderen vorm verbanden. Op de bijzonderheden daarvan gaan we thans niet in. Genoeg is, dat het verband er is gekomen, omdat men gevoelde, dat men het noodig had. Noodig om de gemeenschappelijke moeilijkheden te bespreken en elkander op de hoogte te brengen van verhuizende leerlingen, van plaatsen, waar nog een Zondagsschool kan worden geopend, om verkeerde concurrentie tegen te gaan, om elkander te bemoedigen. Wat nu in de groote steden, dikwijls, omdat de nood het eischte, is opgekomen, kan ook in de kleinere plaatsen, op het platteland geschieden. Er moeten streekvergaderingen worden gehouden, waar al de leiders en leidsters uit een bepaalde omgeving bijeenkomen, ten deele om te doen, wat men in de steden reeds doet, ten deele tot het verrichten van ander werk.

Ten deele om te doen, wat men reeds doet in de steden. Want een en ander dat daar gebeurt, zal in kleinere plaatsen niet noodig zijn. Ik noem het spreken over het gebruik van openbare en bijzondere schoolgebouwen, over de concurrentie, en dergelijke dingen meer. Maar het samen bespreken van de belangen der Zondagsscholen in een bepaalde omgeving is noodig in de groote stad en op het platteland.

Hoe moet dat dan geschieden, wat moet er op de streekvergaderingen aan de orde worden gesteld? Ik sluit hier om te beginnen aan, bij wat ik zeide over de jaarvergaderingen. Op de streekvergaderingen moet worden doorgegeven, wat

de jaarvergadering bood. De referaten, die op de jaarvergadering slechts door enkelen werden beluisterd, moeten op de streekvergadering behandeld worden voor en met al de Zondagsschoolonderwijzers uit een bepaalde omgeving. Zoo moeten ook de verslagen, mededeelingen worden doorgegeven. Kortom, de eerste taak van de streekvergadering is te zorgen, dat alle leiders en leidsters profijt trekken van hetgeen de jaarvergadering bood.

In de tweede plaats moeten onderwerpen in behandeling komen, die van belang zijn voor een bepaalde omgeving. Hier is het moeilijk de kinderen op de Zondagsschool te krijgen, elders verzuimen ze veel. Op een andere plaats bestaat er geen werk onder grootere jongens of meisjes, zoodat men geen raad weet met de kinderen, die de Zondagsschool verlaten. Op weer een andere plaats heeft men met tegenkating te maken, tegenkating uit eigen kring of van anderen. Ik noem hier het vraagstuk: Gereformeerde kinderen op de Zondagsschool of de Zondagsschool Evangelisatie-instituut; het vraagstuk van de voorbereiding tot bespreking van het te behandelen onderwerp, het vraagstuk van de opleiding. Er ware nog meer te noemen. Hoofdzaak is, dat er bezwaren en moeilijkheden, vragen bestaan, die niet voor het geheele land van belang zijn en daarom bezwaarlijk op een jaarvergadering aan de orde kunnen komen, maar die van zeer groot belang zijn voor een bepaalde omgeving. Zulke onderwerpen behooren op de streekvergaderingen aan de orde te worden gesteld. Wel zullen daarbij niet zelden in vroegere jaren op de jaarvergadering gehouden referaten hulp kunnen bieden. Een kwestie kan niet meer voor het geheele land, wel voor een bepaalde streek aan de orde zijn gebleven. In het algemeen kunnen trouwens op de streekvergaderingen oude referaten en andere oude publicaties van Jachin worden behandeld. Dat is met name voor jonge leiders en voor hen, die zelf niet over materiaal beschikken, van groote waarde.

In de derde plaats kunnen de streekvergaderingen dienen ter voorbereiding voor onze jaarvergadering. Wanneer een groot aantal onderwijzers en onderwijzeressen bijeen is, hoort men wat er leeft in hun kring. Er komen onderwerpen naar voren, die van ruimer belang zijn dan voor één bepaalde omgeving, onderwerpen, die aan Jachins bestuur kunnen worden voorgelegd en wellicht op de jaarvergadering voor heel het land kunnen worden besproken. Natuurlijk is er zorg voor te dragen, dat de streekvergadering niet de jaarvergadering gaat

vervangen. Een streek is nu eenmaal niet het land. En in een bepaalde omgeving kan men niet het geheele terrein overzien. Bij Jachins bestuur komen de berichten, de vragen, de klachten binnen uit alle provincies en voor den goeden gang van zaken zal daarom het bestuur en de jaarvergadering de leiding van het geheel in handen moeten houden. Maar zal dit op de juiste wijze geschieden, dan is het van veel belang, dat niet slechts deze of gene, maar een streekvergadering zich richt tot het bestuur.

En in de vierde plaats is de streekvergadering uitermate geschikt om elkaar op te monteren en voor te lichten. De goede Zondagsschoolonderwijzer wil zijn eigen kring wel eens even uit. En het kan den besten gebeuren, dat hij wat moedeloos is. Ieder behoeft raad op zijn tijd en het kan wezen, dat de eigen zeer kleine kring dien niet geven kan. Dan kan de zaak op de streekvergadering worden gebracht en daar besproken. Misschien kan er ook gehandeld worden over punten, als het elkaar helpen aan personeel, het oprichten van Zondagsscholen in kleine buurtschappen en dergelijke meer.

Zoo geloof ik, dat er voor de streekvergadering een plaats is en dat ze een taak kan vervullen in ons Gereformeerde Zondagsschoolleven. Ik geloof niet, dat het noodig is haar min of meer officieel te regelen, haar op te nemen in statuten of reglement. Daaraan bestaat althans op dit oogenblik geen behoefte. Wat later gebeuren moet, kan dan worden gezien.

Ik zou liefst willen beginnen met de zaak heel ongedwongen op te zetten, een proef te nemen en voorloopig zoo min mogelijk vast te leggen. Is de streekvergadering er, wordt ze gehouden en op prijs gesteld, dan kunnen we ook op dit punt van elkander leeren en kan er wellicht een model voor een regeling worden gegeven.

Men houde dus streekvergaderingen, waar zooveel mogelijk al de leiders en leidsters uit een bepaalde omgeving bijeen komen. Laat men er in September mede beginnen en er enkele per jaar houden. Daartoe is noodig, dat in elke streek één Zondagsschool of een Zondagsschoolonderwijzer het initiatief neemt. Wie doet er niet toe. Laat men niet boos zijn als iemand het doet, van wien men zou meenen, dat hij er niet in de eerste plaats voor in aanmerking komt. Laat men evenmin op elkander wachten.

Natuurlijk kan het ook anders. Het is ook mogelijk, dat Jachins bestuur een soort verdeeling maakt van het land en poogt een aantal streekvergaderingen in het leven te roepen.

Ik wil dezen weg niet afwijzen. Toch acht ik, althans om te beginnen, den eerstgenoemden beter. Jachins bestuur weet niet steeds, welke Zondagsscholen gemakkelijk samen kunnen vergaderen, welke gemeenschappelijke belangen hebben.

Heeft de streekvergadering een poosje bestaan, heeft ze ingang gevonden, is er ervaring opgedaan, dan is het wellicht de tijd, om streken, die nog achterbleven, aan het werk te zetten en te komen tot een indeeling van heel het land.

Men regele de zaak met zoo weinig mogelijk kosten. Vooreerst moeten er niet veel reiskosten zijn. De kring moet niet te groot zijn. Liefst zóó, dat men te voet of per fiets gemakkelijk de plaats van samenkomst kan bereiken. Men vergadere in een consistoriekamer, wat geen of weinig kosten meebrengt.

Men noodige een spreker uit uit eigen kring, die heeft ook geen reiskosten en weet het beste, wat in die bepaalde streek leeft en noodig is. Ook daarom moet men geen sprekers van verre roepen, dat is in strijd met het karakter der streekvergadering. Wel maak ik hier één uitzondering. Ik heb straks gezegd, dat de leden van het bestuur niet in staat zijn het land rond te reizen en dat we nog geen directeur of bezoldigd secretaris rijk zijn. Ik ben echter dankbaar te kunnen mededeelen, dat ons bestuurslid, de heer Scholten, zich bereid verklaard heeft de streekvergaderingen te bezoeken en er voordrachten te houden. Het is goed, dat er één lid van het bestuur is, die dit kan en wil doen. Daardoor wordt het onderling contact bewaard en blijft het bestuur op de hoogte, van wat er leeft in het land. Verder zou ik echter niet willen gaan en ik blijf bij den raad, vraag in het algemeen inleiders uit eigen kring.

Wat de inrichting der vergadering betreft nog dit. Er volge op de inleiding een opgewekte bespreking, gelijk we het doen op onze jaarvergadering. Ook de jongere leiders moeten aan het woord komen, als het ware uit hun tent worden gelokt. Men helpe elkander aan geschikte lectuur. Misschien kunnen boeken rondgaan of een bibliotheekje worden ingericht. Men kome in aangename, gezellige stemming bijeen met vermijding van het karakter van een groote, meer officieel ingerichte vergadering.

Wij gelooven, dat indien op deze wijze streekvergaderingen worden gehouden, dat onder den zegen des Heeren ten goede zal komen aan ons Gereformeerde Zondagsschoolwerk.